

A PÉNZVILÁG

GAZDASÁGPOLITIKAI HETILAP

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám
Telefon: József 67

SZERKESZTI
RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI-ÁRAK:
Fél évre 50 korona
Egész évre 100 korona
Egy szám ára 2 korona

Giesswein Sándor

pápai prelátus, nemzetgyűlési képviselő

nyilatkozik A Pénzvilágnak a világ gazdasági tényezőinek nemzetközi összeköttetéséről, a valutakérdésről, a népek szövetségének megalakulásáról és a magyar Békeegyesület akciójáról

A pacifizmusról, arról a mozgalomról, mely a népek szövetségének szilárd alapokon való megszervezésével igyekszik az *állandó békét* megvalósítani, mifelénk még mindig a jóindulatu lekicsinylés hángján szoktak beszélni. Azok, akik magukat realpolitikusként, a gyakorlati követelmények mestereinek ismerik, még mindig nem hajlandók komoly jelentőséget tulajdonítani egy olyan akciónak, mely elsősorban eszméket tűz maga elé s nem ismer el más gyakorlati követelményt, mint azt, amely az eszme elérését szolgálja. Egy világháborúnak kellett jönnie, hogy kétségbevonhatatlanul bebizonyosodjék, mennyire értetlenül állanak szemben a társadalom valóban reális érdekeivel ezek a realpolitikusként. A Tizennégy Pontnak, egy doktrínér elme alkotásának kellett megszületnie, hogy mindenki belássa, mennyire csupán a tiszta elvek vezethetik ki az emberiséget a háboru kátyujából. És a Tizennégy Pont veresége, az amerikai pacifizmus eszméinek bukása és a Clémenceau-féle karthágói béke győzelme nem egyéb, mint a durva, vak „realpolitika” erőszaktevétele az eszme fölött, mely talán mégis a megváltást hozhatta volna. Hogy ez a reális béke hova fog vezetni és hova vezethetett volna a régi Wilson eszmei békéje: azt ma már minden józanul látó ember sejti. Leginkább sejtik pedig azok, akik a társadalmi hullámzások eredőit a gazdasági érdek érzékeny szeizmográfján figyelik. Mert hogy a „realpolitika” mennyire nem az, hogy módszerei mennyire ellentétesek nemcsak az emberiség egyetemének, de az uralkodó rendnek érdekeivel is: azt legvilágosabban úgy lehet megállapítani, ha túl az eszméken és függetlenül a „realisták” szalmacséplésétől azokat a hatásokat nézzük, amelyeket a háboru és a mai béke a javak termelésére, cseréjére s a tőke és a munka viszonyára gyakorolnak. A háborura nézve még jóval a háboru előtt egy angol pacifista, Normann Angell mutatta ki — nem holmi felhőben járó idealizmustól hajtva, hanem a kapitalista hideg és józan számításai alapján — a kézkeletű felfogás végzetes tévedését: azt a „nagy csalódást”, hogy valamely ország kapitalistái a *legjobb üzletet* akkor csinálják, ha leigázzák egy másik ország kapitalistáit, ha kifosztják vagyonából a másik országot. A háboru bebizonyította ennek a tételnek megdönthetetlen igazságát — de a béke realpolitikusként hat esztendő után sem tanultak. Egy másik angol pacifistának, John Maynard Keynes-nek kellett újra a négyes tanács süket füleibe dörögni a régi igazságot, hogy amint a háboru nem volt jó üzlet, úgy nem lehet jó üzlet, hanem a legrosszabb és a legveszedelmesebb lehet csupán az a béke is, mely az egyik ország felborult gazdasági egyensúlyát a másik országtól elrablott eszközök segítségével akarja helyreállítani. Keynes szavai Versaillesban, Saint-Germainben és Neuillyben hatástalanok maradtak; ám az Unió és Anglia gazdasági szakemberei között annál erősebb visszhangot vertek. Nyugaton nincs ma már egyetlen komoly közgazda sem, aki ne a legnagyobb aggodalommal nézne a karthágói béke gazdasági következményei elé és ne a Népszövetség szilárd megszervezésétől, a legteljesebb gazdasági szabadság és kölcsönös-

ség helyreállításától várná a fenyegető veszedelmek elmúlását, Európa felbomlott gazdasági organizmusának gyógyulását. És a legnagyobb mértékben örvendetes jelenségnek, hogy nálunk is a realpolitika ködös gondolkodású szóvivőivel szemben a gazdasági élet számottevő egyéniségei voltak azok, akik erre az alapra helyezkedtek s egyedül a Népszövetségtől várják hazánk gazdasági romlásának gyógyítását, az erőszakkal elvett területek békés visszaszerzésének lehetőségét. A csonka Magyarországnak nyilván Európa valamennyi nemzete között leginkább életbevágó érdeke, hogy a világgazdaságba való bekapcsolódásunk minél előbb megtörténjék s hogy a munkának, a cserének a békében megszokott feltételei helyreálljanak. A *Népek Szövetségét* előkészítő Magyar Békeegyesület, amelynek élén dr. Giesswein Sándor pápai prelátus áll, ettől a megfontolástól vezéreltetve határozta el, hogy széleskörű nemzetközi összeköttetéseire támaszkodva belevon munkája körébe minden olyan törekvést, mely ezt a célt szolgálja. A Békeegyesület kebelében legközelebb egy *világgazdasági szakosztály fog alakulni, amely előreláthatólag magába tömöríti a magyar gazdasági élet valamennyi vezető szervét s amely nem csupán széles alapú nemzetközi propagandával, hanem legfőképpen gyakorlati munkával akarja az ország gazdasági újjászületésének nemzetközi előfeltételeit megteremteni.* A rendszertelen, szétágazó tapogatózások helyett egységes és átgondolt munka indulhat így meg, amelynek sikerét a Békeegyesület külföldi tekintélyén kívül hazai szakembereink közreműködése is biztosítja. A Békeegyesület legközelebb nagyarányú ankétet rendez e munkaprogramm alapjainak megbeszélésére, amelyen minden jelentősebb gazdasági szervezetünk képviseltetni fogja magát.

A *Pénzvilág* munkatársa fölkereste dr. Giesswein Sándort, az Egyesület elnökét és megkérte, hogy nyilatkozzék a Békeegyesületnek erre vonatkozó programjáról. Giesswein prelátus a következőket volt szíves elmondani:

— A népek szövetsége Európa legnagyobb és legégetőbb problémája és Magyarországnak legvitálisabb érdeke, hogy ebbe a nemzetközi jogi egységbe teljes nemzeti egyenjogúság alapján behelyezkedjék.

— A népek szövetségének azonban nem szabad oly egyoldalú alapra helyezkednie, amilyent az 1919. és 1920-iki békekötések megalkottak. Mert ez nem a tartós békének, hanem a tartós békétlenségnek a csiráit rejtje magában.

— Örömmel tapasztaljuk, hogy a békét diktáló ántánthatalmak demokratikus pártjai minden országban elég hangos kifejezést adtak annak, hogy a Németországgal, Ausztriával és Magyarországgal kötött békefeltételeket igazságtalanoknak, a nemzeti létet béklyókba rakóknak tekintik. Ép ez mutatja, hogy a népek igazi szövetségét, azt, amelynek alapelveit elméletben egyrészt Wilson, másrészt általános,

de nagyszabású vonásokban XV. Benedek pápa fejtette ki, *csak demokratikus alapon lehet kiépíteni. A népek szövetségét ennél fogva nem az eddigi diplomaták, sem a mostani parlamentek, azok a testületek, melyek a világháboru okozói, vagy legalább létrejöttének csak közgei, nem lesznek képesek megalkotni.*

— A nemzetek kölcsönös megértésének azokból a tömegekből kell kiindulnia, melyek még a háboru alatt is, midőn a pergőtűz szünetelt, egymás iránt jóindulatot s emberiséget tanúsítottak. Érdekes pl., hogy Franciaországban éppúgy, mint Németországban a hadirokkantak között egyesületek keletkeztek, azzal a célzattal, hogy a két nagy nemzet barátkozását előmozdítsák. *Azok, akik legtöbbet szenvedtek a háboruban, kik testök épségével adóztak, mentesíteni tudják magukat a gyűlölettől, másokat hasonló szenvedéstől megakarnak óvni.*

— A magyar Békeegyesület épp ez oknál fogva a népek szövetségének eszméjét demokratizálni akarja; ez legyen ezentúl úgy a magyar, mint más békeegyesületek első és fő feladata. Ez a gondolat vezette arra, hogy az idei közgyűlés alkalmával eddigi nevét megváltoztatta, s ezt a nevet vette föl: „A népek szövetségét előkészítő magyar békeegyesület”.

— A népek szövetségének létrejötté nálunk először *nemzeti érdek*, mert ettől várhatjuk az entente lesújtó békefeltételeinek revízióját, de fölülte fontos *gazdasági és szociális érdek*. Mindenki érzi, nemcsak nálunk, de főként a szerencsétlen bojkott folytán, a mi szomszédjaink is, hogy a nemzetek közti gazdasági összeköttetés a művelt világ létérdeke. Miként a német és az osztrák Völkerbundsliga, az angol Union of demokratie central, az olasz Lega Universale per la Società delle libere Nationi, így a magyar Békeegyesület is céljai közé felvette a *nemzetek között a gazdasági és kereskedelmi összeköttetéseknek előmozdítását*, a nemzetek kulturális közeledését és a szociális reformoknak bizonyos nemzetköziségét előkészíteni, ezek fontosságát, szükségszerűségét a köztudatba átvinni.

— *Európa gazdasági élete* — s itt hangsúlyozom, ez a győztes ententeállamokra nézve éppúgy áll, mint mireánk — *csak úgy lendülhet föl, ha a nemzetek között egységes áru- és terménycsere indul meg és ha a pénzpiac is nemzetközileg lesz rendezve.* Ismeretes dolog az, hogy a valutaerős államok is megsínylik a mi gyenge valutánkat, mert az ő terményeiket nálunk nem tudják értékesíteni, mert mi szegények vagyunk ahhoz, hogy azokat megvehessük. Olaszország tudvalevőleg eddig az idegenekből élt, ezután a szegényvalutás nemzetek onnan el vannak zárva. Szóval, még az erős valuta is egyoldalú előny. *Az európai egyensúly gazdasági téren is teljesen megintott, de összedölnie nem szabad, ezt megértik a győzelmes külföld gazdasági tényezői is, azért kell a gazdasági élet tényezőinek elsősorban nemzetközi összeköttetésekre törekedniök.* Épp ez a gazdasági érdekközösség, mely kétségkívül megvan, s amelyet a köztudatba át kell vinni, úgy nálunk, mint a külföldön, hozhatja létre a *népek szövetségének igazán szilárd bázisát.*

374

Itt egy 2 hasábos cikkünket a cenzura nem engedélyezte.

A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársulat igazgatósága folyó évi augusztus hó 7-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe, melytől felhatalmazást kér a tulajdonát tevő *szilvölgyi szénbányák önálló részvénytársasággá való átalakítására*. Az igazgatóság — mint a társulat vezetősége lapunkkal közli — a közgyűlésen tájékoztatni fogja a részvényeseket a tranzakció perspektíváiról és a felhatalmazás alapján véglegesíteni fogja azokat a megállapodásokat, melyek míg egyfelől a társaság irányító befolyását az új részvénytársaságnál biztosítják, másfelől a részvényesek érdekeit is a legteljesebb mértékben megóvják.

Az értéktőzsdén az elmúlt héten is minimális volt a forgalom. Hétfőn az üzlet kissé megerősödött a kormányalakítás sikerének hírére, különösen a Magyar Hitel volt szilárd, kapcsolatban a küszöbön álló magyaránnyu tranzakciójával. Élénk üzlet kezdődött Közutiban is, a vasutvonalak átvételére indított kedvező tárgyalások folytán; a Papir 1520-ig emelkedett. Kedden szilárdan indult az üzlet, de később elgyengült, a valutapiacra csökkentek az árfolyamok, csak a márka tartotta magát. Nagy forgalom volt Hazai Fatermelő elővételi jogá-

ban, emelkedett az Adria, Nasici, Telefon és az Anglobank. Szerdán alig volt üzlet, az árfolyamok eközben lemorzsolódtak. Az Adria élénk vásárlásokra 11.000 fölé emelkedett, a valutapiacra pedig a márka ismét megszilárdult.

A Gazdasági Gépgyár tőkeemelése. Az *Első Magyar Gazdasági Gépgyár rt.* augusztus 4-én a Kereskedelmi Bank székházában rendkívüli közgyűlést tart, amelyen el fogja határozni 2.500.000 koronás alaptőkéjének 7.500.000 K-ra való felemelését.

A tőzsde szerepe a gabonaforgalom körül

**Módosítani kell az áruüzleti üzanszokat
Az expertiz-bizottság működése**

Néhány nappal ezelőtt jelent meg az első számszerű becslés az idei termésről, amely becslésből azt láttuk, hogy gazdasági tudósaink jelentése alapján a földmívelési minisztérium a búzából várható hozamot 9-36, a rozstól 4-64, az árpát 4-73, a zabtermést pedig 3-57 millió métermázsára becsüli. A felsorolt adatok esupán ama vidékekről beérkezett jelentések alapján készültek, melyek már nem állanak az ellenséges megszállás alatt, tehát a fenti számok nem vonatkoznak arra az egész területre, amely a békeszerződés értelmében bennünket megillet (hogy többet ne említsünk, Baranya vármegye területe és Bácsmegeye határának legnagyobb része nem szerepel a területi adatok között). Mindazáltal, ha egy kis összehasonlítást teszünk a háborus években kimutatott és a legutóbbi termésadatok között, az látjuk, hogy a változott viszonyok folytán bizony nagyon lényeges a termésbeli különbség. Az *OMGE* évkönyvei szerint például a háboru egyes éveiben a következő volt a termés:

	1916	1915	1914
	millió métermázsákban		
búza	28	38	29
rozs	10	10	11
árpa	12	10	14
zab	10	9	13
tengeri	22	36	44

Ezek a számadatok szembeállítva a legutóbbi napokban megjelent termésbecsléssel, amellét szólnak tehát, hogy azokat a gabonakészleteket, amelyek az idei termésből rendelkezésünkre állnak, *minden tekintetben a leggazdaságosabban kell felhasználnunk*, helyesebben, minden lehető el kell követnünk annak érdekében, hogy ezekből a készletekből, amennyit csak lehetséges, emberi táplálkozás céljára használhassunk fel. Mivel pedig egyik néhány héttel ezelőtt megjelent kormányrendelet értelmében több mezőgazdasági termény forgalma, így többek között az *árpa, zab, tengeri, hüvelyes stb. forgalma felszabadult s így a szabad kereskedelemben* nagyon gyakran megtörténhetik, hogy a gabona átvétele vagy átadása alkalmával a felek között vita keletkezhetik a gabona minősége, használhatósága stb. tekintetében, — amely kérdések eldöntésében természetesen ezuttal is a tőzsdén érvényben lévő áruüzleti szokások lesznek mértékadók, — nagyon helyénvaló lenne, ha ezeket az áruüzlet-üzanszokat is *hamarosan revízió alá vennék*.

Ezek az üzanszok többi között a következő rendelkezést tartalmazták: a *magyar búza csak akkor szállítható*, ha súly szerint 2%-nál több, de 4%-ot meg nem haladó keveréket, a rozsa ha 2%-nál több, de 3%-ot meg nem haladó üszköt, vagy idegen magféléket, a zab és az árpa pedig, ha 3%-nál több, de 4%-ot meg nem haladó idegen keveréket tartalmaz. Ha e keverék sulya 2, illetve 3%-nál több, az *eladó a vevőnek értékmegtérítéssel tartozik*. Ezekre az értékmegtérítésekre különböző skálák vannak érvényben, ugyszintén arra vonatkozóan is, hogy ha a *minőségi suly* egyes gabonaféléknél kisebb, milyen összeget kell eladónak a vevő részére fizetni. Az említett mezőgazdasági terményeken kívül, természetesen egy másik fontos mezőgazdasági terményre, a tengerire nézve is lé-

teznek különböző utasítások és pedig olyan értelemben, hogy tengeri gyanánt nem szállítható *cinquntin*-tengeri, *fehér* tengeri, *cigány* tengeri és olyan tengeri, amely a szemek szerint e tengeri nemekből külön vagy együttvéve 8%-nál többet tartalmaz stb.

Ezek az adatok természetesen csak rövid kivonatai az áruüzleti szokások módosított szakaszainak, de ez a rövid kivonat, azt hisszük, szintén kellőképpen demonstrálja, hogy *feltétlenül szükség van a szokások módosítására*. A háború alatt a magyar gabonakereskedelem képviselői több ízben szereztek meggyőződést arról, hogy *egy kis jóakarattal és az érvényben lévő üzánsszoknak nem betűszerinti alkalmazásával olyan gabonaféléket is emberi táplálkozás céljára lehetett minősíteni, amelyeket békeben, amikor még normálisak voltak a termelési viszonyok, s amikor Magyarország kiváló helyet foglalt el az export-államok között, rendszerint csak ipari feldolgozás céljára használható terménynek minősítettek*.

Az áruüzleti üzánsszok módosítása, mint általában minden üzánsszok módosítása, természetesen a tőzsdei közgyűlés határozatától függ. Ebben az ügyben azonban most már késő lenne a közgyűlés összehívása, mert hiszen már július vége felé vagyunk és a mezőgazdasági munka nagyon előrehaladt. Az üzánsszok módosítása, az erről való tárgyalás, azonkívül *an-két összehívását tenné szükségessé, ami megint néhány hetet venne igénybe, úgy, hogy ebben az esztendőben már aligha gondolhatunk arra,*

hogy az üzánsszok szövegét megváltoztassák. Revízió alá azonban már ebben az esztendőben is veheti a tanács az áruüzleti szokások megfelelő szakaszait, de addig is, amíg ez megtörténik, nagyon fontos feladat hárul a budapesti Áru- és Értéktőzsdén működő, ugynevezett *expertiz-bizottságra*. E bizottság tagjai csupa tőzsdetanácsosokból és pedig azokból a tőzsdetanácsosokból rekrutálódnak, akik mint gabona-szaktekintélyek ismeretesek a gazdák és a kereskedelem körében. Ezek a szakférfiak mondták nekünk annak idején, hogy a háborús gyakorlat azt bizonyította, hogy az áruüzleti szokások nem betűszerinti alkalmazásával lehetővé vált nagymennyiségű gabonának emberi fogyasztás céljára való megmentése. Ez a bizottság az említett mezőgazdasági termények szabad forgalmának reaktiválásával már a közeljövőben ismét megkezdte működését, mert a felszabadult termények forgalmának lebonyolítása alkalmával valószínűleg sokan fogják kérni a bizottság döntését. Figyelmébe ajánljuk tehát a bizottság tagjainak, hogy az idén fokozottabb mértékben van szükség vitás kérdések liberális elintézésére, amint hogy az is elengedhetetlenül szükséges, hogy a bizottság tagjai észleleteik alapján *pontosan tájékoztassák a tőzsdé vezetőseit arról, hogy a változott viszonyoknak megfelelően, milyen korrekciók szükségesek az áruüzleti szokásokban, hogy közvetve ezzel is nagyobb mennyiségű gabonát menthessünk meg a fogyasztás részére.*

Rácz Géza.

Szakitunk a kompenzációs szállítási rendszerrel A kereskedelmi minisztérium és az OMKE álláspontja

Amióta egyelőre szerény méretű exportkereskedelmünk újból megkezdte működését, a magyar föld és ipar termékeinek a magunk részére felesleges részét igen nagy részben kompenzációs áruként vittük ki a külföldre. *A kompenzációs üzletek körül azonban súlyos csalódások érték elsősorban a kereskedelmet, de magát az államot is.*

Tény az, hogy *a kompenzációs üzletek nem váltak be*, aminek legfőbb oka az volt, hogy különböző körülmények folytán a számunkra nyújtott előnyöket nem tudtuk kellően kiaknázni. Most azután a kereskedelmi minisztérium — mint *A Pénzvilág* értesül — arra az elhatározásra jutott, hogy *hamarosan szakítani kíván a kompenzációs rendszerével, amelyről a minisztérium is tagadhatatlanul a legrosszabb tapasztalatokat szerezte*. Hogy a most tárgyalások alatt levő tárgyalásokban milyen álláspontot foglal e a kormány, arról nincs információnk, de az első lépés máris megtörtént, mert a kereskedelmi minisztérium a Németországgal való gazdasági tárgyalásoknál már eltért a kompenzációs bázistól.

Mit mond az OMKE?

Erdeklődtünk az iránt, hogy mi az OMKE álláspontja ebben a fontos változásban. *A Pénzvilág* kérdésére Horváth titkár a következőket fejtette ki:

— Az OMKE természetesen a legnagyobb mértékben kompenzációellenes, ha másért nem, már azért is, mert ez a szabad forgalom kitolását jelenti. De meg kell állapítani, hogy *a mai kereslet és kínálat mellett* — természetesen a külkereskedelmi viszonylatban értem — *ez nem is indokolt*. A tapasztalat azt mutatja, hogy az ilyen természetű üzletek elképzelhető bürokratikus állami számításoknál, de az agilis, fürge, gyorsan dolgozó magánkereskedelemnek igen nagy akadálya. Így például, hogy mást ne említek, a legutóbbi osztrák kompenzációs szerződések-

nél a felajánlott árucikkek legnagyobb részét nem meritettük ki. Ennek oka, hogy az ilyen kompenzációs üzleteknél elsősorban az állami szükségletek kielégítéséről van szó és a szabadkereskedelemnek mintegy 30% jut csak. A MÁV azonban nem meritette ki teljesen a neki jutott százalékot, viszont attól a kereskedők is elestek. Hasonló szemrehányást azonban az állam is szokott tenni a kereskedelemnek, de az ok, amikor a kereskedelem nem használja ki teljesen a kompenzációs előnyöket, a szállítás nehézségeiben rejlik. Akárhányszor megesik, hogy az effektuálás elmaradásának oka az, hogy közben a valuta hullámlása áll be és így dacára, hogy az ellenértékeket esetleg ki is kell adni, a másik oldalon még sem lehet igénybe venni a kompenzációs árukat. Minden amellet szól, hogy a kompenzációs szállításokat be kell szüntetni és örömmel tapasztaltuk, hogy a kereskedelmi minisztériumban *Scitovszky Tibor* államtitkár is erre az álláspontra helyezkedett és az ő véleménye is az, hogy *az egész vonalon hamarosan szakítani kell a rekompensációk rendszerével*, amint ez már a Németországgal való tárgyalásoknál meg is történt.

Fél milliárd áru gyümölcs Németországnak.

A Németországgal való gazdasági tárgyalások a gyümölcsre vonatkoztak. Volt szövetségesünk számára körülbelül *százmillió márká, vagyis mintegy félmilliárd korona értékű gyümölcsöt kötünk le*. Ennek a jelentékeny mennyiségnek az elhelyezését nem lett volna okos dolog kompenzációtól függővé tenni, de mindezekfölött fontos az, hogy ez az első jelentős lépés a kompenzációs alapról való eltérés irányában. De fontos érv volt az ellenszolgáltatás kikötése nélkül való szállításra az osztrák bojkottnak ezen az uton való áttörése is. Említünk sem kell azt az érvet, hogy az ilyen szál-

litással mindig nagyobb rokonszenvet keltünk magunk iránt a külföld előtt, mint ha mereven ragaszkodunk az ellenszolgáltatásokhoz.

Figyelemre méltó a *vasúpar* helyzete a kompenzációs szállítások tekintetében. A vasgyáraknak a kormány már hónapok előtt megengedte, hogy termelésük 35%-át külföldön értékesíthessék, amelynek ellenében kompenzációképen nyersanyagokat és félgyártmányokat hoznak be. A rendszer eddig elég jól bevált és igen jelentékeny mennyiségű vas- és gépipari gyártmányokat sikerült külföldön elhelyeznünk. És itt van a kompenzációs üzlet akadálya. Gyáraink ugyanis gépeiket többnyire a Keleten helyezik el, ahol ha néha hozzájutnak is nyersanyaghoz, de félgyártmányokat nem kapnak. Félgyártmányokat a Nyugaton kell beszerezni, tehát olyan helyen, ahol a mienknél lényegesen fejlettebb a vas- és fémipar, mint nálunk és így a nyugati országok nem lehetnek terület a kompenzációs szállítások számára. A sok baj és kellemetlenség megoldása itt sem lehet más, mint a rekompensációs alapról való eltérés, ami — mint említettük — már utban van, mert a kereskedelmi minisztérium s belátta annak célszerűtlenségét.

Hogy képzeli a csehek a kompenzációs üzleteket?

A kompenzációk ellen szóló argumentumok során igen fontos az, amelyet *Emich Gusztáv*, volt kereskedelmi miniszter mondott el arról, hogy hogyan képzeli el a csehek az ilyen üzletet?

— A fegyverszünet megkötése utáni időben hónapokon keresztül Csehországba és Csehországból semmiféle forgalom nem volt. Csak a proletárdiktatura eltörlése utáni időben kezdtek nagyon félnék kompenzációs megállapodások létesülni. Egészen a tavaszig másról nem is volt szó, mint a fővárosnak és a nagyobb városok ellátása érdekében indított tüzifa-ellátási akcióról. Ennek biztosítása érdekében még igen értékes nyersanyagokat is odaadtunk kompenzációképen. Így olyan értékes anyaggal, amelynek kivitele ellen minden gazdasági érzékkel bíró ember jobb belátása tiltakozott volna, t. i. gypaju ellenében rekompensációképen jelentékeny mennyiségű tüzifa behozatalát biztosítottuk Csehországból, amit a faértékesítő hivatal *Fodor Péter* vezetése mellett intézett. Számokkal ezuttal nem szolgálhatok, de tudomással bírok arról, hogy azok a kompenzációs formában lekötött tüzifaanyagok csak részben érkeztek meg és ezek is úgy, hogy a szobi állomáson — másutt Cseh-Szlovákiával vasuti forgalom egyáltalában nincs, amennyiben egy ilyen forgalmat vasuti forgalomnak nevezünk — *mondjuk husz vagon fával megrakott cseh vonatot csak abban az esetben adták át a mi vasuti személyzetünknek, ha ugyanakkor husz rakatlan magyar kocsit adtunk át a cseheknek*. A forgalmak ilyen karaktere mellett tudomásom szerint 25–30 vagon cukor is érkezett a legutóbbi két-három hónapban szintén kompenzációs üzletből kifolyólag ugyanolyan módon lebonyolított vasuti forgalomban, mint amilyent a Szobnál átadott illetőleg jeleztem.

Ilyen tapasztalatok után természetesnek kell tartani, hogy a kereskedelmi minisztérium véglegesen kiábrándult a kompenzációs szállításokból.

RÓNA ERNŐ
BANKÜZLETE

V., ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.

TELEFONSZÁM 125.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal:
Budapest, IX., Boráros-tér 6. szám

HIREK

Magyarok a trieszti árumintavásáron. Triesztben — ha ugyan a külpolitikai viszonyok megengedik — az olaszok nagyszabású árumintavásárt rendeznek. Értesülésünk szerint a vásáron magyar kereskedők és iparosok is részt fognak venni. Miklós Elemér dr. min. osztálytanácsos, a Magyar-Olasz Kamara igazgatója, a napokban Olaszországba utazik, hogy ott a magyar érdekeltségeknek az árumintavásáron való részvétele dolgában a szükséges intézkedéseket megtegye. Az olasz kormány minden valószínűség szerint készséggel fogja támogatni a magyar törekvést. Dacára annak, hogy ma valami tulságos mennyiségű exportra szánt árunk nincs, kereskedőinknek és iparosainknak a nemzetközi piaccal történő új érintkezésbe lépését igen örömdetes eseménynek kell tekintenünk.

Kinevezések. A Hazai Fatermelő rt. igazgatósága Bartos Ignác, Fried Miklós Miksa, Spádi Árpád, Steinhaus Géza főtisztviselőket cégvezetőkké, Bán Vilmos, Deutsch Béla, Heller Ödön, Platzer Emil és Rappaport Miksa főtisztviselőket üzemi igazgatókká, Fodor Miklós titkárt pedig főtitkárrá nevezte ki.

Sörgyárosok és vendéglősök. A sörgyárosok és vendéglősök között szinte kiszámítható időközben ki szokott törni az ellenségeskedés. Elérkeztünk megint egy ilyen fázishoz. Az ok most az, hogy a sörgyárosok a söradó felemelésével járó többletkiadásaikat a vendéglősökre akarják áthárítani. A vendéglősök azt vitatják, hogy a söradó felemelt összegét is a termelő sörgyárok tartoznak viselni, különösen akkor, amikor a gyártmányok nagybani árai hallatlanul magas emelést érthettek el az Árvizsgáló bizottság jóvoltából. Ezeket az árakat a sörgyárosoknak nem lett volna jogukban áthárítani, mégis a söradó felemelésének napjától kezdve a sör hektoliterjét 30, illetve 52 koronával drágábban árusítják. Az Árvizsgáló-bizottság ezt az áremelést hallgatólágon tűri, ellenben a vendéglősöknek azt a kérését, hogy ők viszont ősik szokás szerint a közönségre hárítsák az új terhet, nem teljesítette. A vendéglősök most a kereskedelmi miniszterhez fordultak panaszukkal és a veszekedésnek valószínűleg az lesz a vége, ami szokott lenni, hogy a söradó levét megint a közönség issza meg.

Pénz az utcán. Ez egy regénynek a címe és a regényt egy amerikai, név szerint G. R. Chester, írta. Chester ur azonban olyan területre próbálkozott, amihez az amerikaiak nem értenek: *siber-regényt írt*. Pénz az utcán? Mindig úgy tudtuk, hogy az amerikai eldorádónak a titka az utcán heverő pénz. Miután pedig Chester ur köre rettenetesen vérszegény, tehetégtelen, álmos siber, meg lehet állapítani, hogy Amerikában nem értenek komolyan a sibiláshoz. A bluff-ök és szélhámoságok hazája igazolva van, miután ezt a regényt elolvastuk. Berlin, Bécs, Budapest huszadrendű sibilói is a szakértelem szenzációs magaslatán állanak azzal a jámbor pénz-szelidítővel szemben, akit az amerikai regény hőségévé tett meg a mr. Wallingfordnak hív. Amerika elmaradt, messze, mélyen elmaradt mögöttünk, nem ismeri a sibilás szenzációit, a siberiek atyamesterei az óvilágban születtek. És csodálatosképpen nem akadt még német, osztrák, vagy magyar író, aki ha csak lefotografálna az itt nyüzsgő siberiek egy-egy kimagasló példányát, sokkal nagyobb hatást érhetne el vele, mint az amerikai a maga ál-siberjével. A magyar író, aki megfogná ezt a témát, alighanem rájönne, hogy a pénz tényleg az utcán, a lábai előtt hever. Az amerikai regénynek azonban mégis van egy biztató momentuma. Mr. Wallingford, a hős, ugyanis, miután Amerikában elvégezte szerény, színehagyott, krajzlertempójú sibilásait, Bécsbe utazik. Valószínűleg el fog látogatni Budapestre is. No mert csak így lehet belőle valami...

Az Erdő- és Faüzem tőkeemelése. A Magyar Erdő- és Faüzem Rt. közgyűlése az alaptőkének 12 millió koronáról 18 millió koronára való felemelését határozta el. Két régi részvény alapján egy darab új részvény vehető át, darabonként 615 koronáért, július 29-ig az Angol-Magyar Banknál. Az új részvények már 1920-ra osztalékjogosultak.

KRÓNIKA

PÉNZÜGY

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága f. hó 24-ére rendkívüli közgyűlés egybehívását határozta el, amelyen az intézet alaptőkéjének felemelését fogja indítványozni. A tőkeemelést kereszttulvitelére nézve megállapított, hogy az új tőkének legalább fele a régi részvényeseknek fog felajánlatni. A fennmaradó részvények átvételére — jelentékenyen magasabb árfolyamon — külföldi átvétellel megállapodás jött létre, anélkül, hogy ezáltal a Leszámitolóbank valamely külföldi pénzeszettel vonatkozásba jutna. — A Leszámitolóbank tőkeemeléseivel egyidejűleg a bank koncernjéhez tartozó Magyar Forgalmi Bank R.-T. is tőkeemelést visz keresztül, úgy hogy ezek útján a Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank érdekes csoportja tekintélyes új tőkét von rendelkezési körébe.

A Magyar Forgalmi Bank rt. igazgatósága folyó hó 24-re rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen az intézet alaptőkéjének felemelését fogja indítványozni. A tőkeemelést útján kibocsátásra kerülő részvények egy, a külföldön létesített megállapodás alapján külföldi részvényesek számára tartatnak fenn. Az intézet részvényes csoportjának kibővítése által nemcsak a saját tőkéjét fogja jelentékenyen szaporítani, hanem kiviteli és behozatali áruüzletének nagyarányú fejlesztése érdekében igen értékes külföldi összeköttetésekre teend szert.

A Nemzetközi Kiviteli s Behozatali rt. Budapest július 15-én tartotta rendes évi közgyűlését Ullmann Adolf báró elnöklete alatt. A közgyűlés elfogadta az igazgatóság javaslatát, mely szerint az 1918. és 1919. egyesített üzletévre kimutatott 1,267.842,43 K nyereségből 1 1/2%, azaz részvényenként 15 K osztalékot fizet és az alapszabályszerű tartalékolások és illetmények levonása után fennmaradó nyereségből 150.000 K-t az intézet alkalmazottainak nyugdíjalapjára, 50.000 K-t az Oroszországban levő hadifoglyok hazahozatalára és 50.000 K-t a megszállott területekről menekültek segélyezésére fordít. — A társaság új igazgatósági tagja lett: Russo Illés, akit a közgyűlés követő igazgatósági ülésen az intézet ügyvezető alelnökévé választottak meg.

Az Angol-Magyar Bank főtanácsa folyó hó 9-iki ülésén jóváhagyta az 1919. évi zárszámadásokat és elhatározta, hogy az augusztus 6-ára egybehívott közgyűlésen javasolni fogja, hogy az 1919. üzletév 24,461.797 koronát kitevő tiszta nyereségből részvényenként 10%, azaz 24 K fizetessék ki. Együttal a f. év április 29-iki rendkívüli közgyűléstől nyert felhatalmazás alapján a 150.000.000 K alaptőkének egyelőre 200.000.000 koronára való felemelését határozta el, oly módon, hogy a részvényeseknek 3 régi részvény alapján egy új részvénynek 600 német-osztrák koronás árfolyamon való átvételét ajánlja fel. Az elővételi jog folyó hó 17-től 27-ig gyakorolható.

A Magyar Országos Biztosító Intézet rt. július 15-én tartotta meg II. és III. rendes közgyűlését, melyen bemutatták az egyesített zárszámadásokat. Díjbevétel: 37,883.654 K. Biztosítási állomány: 245 millió. Biztonsági alapok: 37,976.623,28 K. Az intézet az összes szerzési és szervezési költségeket leirta és a nyereségként mutatkozó 55,084 K összeget tartalékolásra fordította.

A Szolnoki Hitelbank rt. augusztus 1-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen az igazgatóság beszámol az 1918-ban 1,500.000 koronára történt alaptőkeemelést

GUTTMANN GÉZA

BANKÜZLETE

BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TER 6. SZÁM.

Értékpapírok vétele és eladása, előleg értékpapírokra, külföldi ércpénzek, devizák vétele és eladása.

Elfogad tőzsdei megbízásokat a budapesti és wieni tőzsdére.

sikeres kereszttulviteléről. Az igazgatóság ezuttal az alaptőkének 1,500.000 koronáról 3 millió koronára való felemelését és a Szolnokon székelő Magyar Takaréktársasággal való egyesülést is javasolni fogja. A közgyűlés napirendjén szerepel igazgatósági tagok választása, vezérigazgató és ügyvezető igazgató kijelölése is.

IPAR

A Hazai Fatermelő rt. f. hó 15-én megtartott III. és IV. együttes rendes közgyűlése az igazgatóságnak az alaptőke felemelésére vonatkozó javaslatait teljesen magáévá tette. Igazgatósági tagokul megválasztottak: Éber Antal dr., Laendler Aladár, Hartenstein Jenő, Apponyi Gyula gróf, Rózsa Lajos, György Lajos, Storfer Bertalan, Sebestyén Samu dr., Szüllő Géza, Berger Lipót, Visnya Ernő, Riser János, Bartóky József dr. (új) és Neumann Gábor (új). Felügyelőbizottsági tagokul megválasztottak: Kürthy Ferenc báró (új), Salamon Andor, Teőke István, Kazy Ferenc (új) és Martin István (új). A közgyűlést követő igazgatósági ülésen az igazgatóság elnökéül Éber Antal dr.-t választották meg.

A Magyar Lap- és Könyvkiadó részvénytársaság folyó hó 17-én gölncibányai Hartig Sándor nyug. államtitkár elnöklésével tartott rendkívüli közgyűlésén Szilágyi Miklós ügyvezető-elnök indítványára, 1 millió koronás alaptőkéjének 4 millió koronára való felemelését határozta el. A tőkeemelést a társaság nagyszabású terveinek megvalósítása tette szükségessé. A közgyűlés az igazgatóság új tagjainul dr. báró Láng Mihályt és Pór Gézát, a Nemzeti Ujság igazgatóját választotta.

A Wörner gépművek részvénytársasággá való átalakítása. A budapesti Wörner J. és Társa gépművek Wörner J. és Társa R.-T. cég alatt részvénytársasággá alakul át. A részvénytársaság élén Wörner Frigyes Vilmos továbbra is a vállalatnak fogja szentelni értékes tevékenységét. A részvénytőke 25 millió korona lesz. A részvények a legvidebb időn belül a budapesti tőzsdén jegyezve lesznek.

Az Egyesült Izzólámpa- és Villamossági Részvénytársaság közgyűlése a vállalat alaptőkéjének 26 millió koronára való felemelését egyhangulag elhatározta. Az új részvényekből minden régi részvény birtokosa egy darabot ingyen kap. Az átvétel határideje 1920 szeptember 30.

A Gép- és Vasuttfelszerelési Gyár rt. július 29-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe, amelyen el fogja határozni alaptőkéjének felemelését.

MEGHÍVÓ. A Viktória Vegyészeti Művek Részvénytársaság 1920 augusztus 8-án déli 12 órakor dr. Déri Ernő ügyvéd irodájában (VI., Gróf Zichy Jenő-utca 36.) rendkívüli közgyűlést tart, melyre a részvényeseket meghívjuk. A közgyűlés tárgyai: 1. Az alaptőke felemelése. 2. Az alapszabályok 5. és 6. szakaszainak megváltoztatása. Azok a részvényesek, akik ezen a közgyűlésen résztvenni szándékoznak, tartoznak részvényeiket az alapszabályok 12. szakasza értelmében f. é. augusztus 5. déli 12 óráig dr. Déri Ernő ügyvéd irodájában (VI., Gróf Zichy Jenő-utca 36. sz.) letenni. Budapest, 1920 július 20-án.

Az igazgatóság.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS

Kiadja: A Pénzvilág Lapkiadó és Nyomdai R.-T.

BUDAPESTI

TŐZSDE-ALMANACH

X. évfolyam,

Megjelenik ez év második felében gazdag tartalommal.

Szerkesztik: **Róna Lajos**, A Pénzvilág felelős szerkesztője és **Dacsó Emil**, a Fővárosi Hírlap felelős szerkesztője.

Előfizetési és hirdetési megrendeléseket máris elfogad a kiadóhivatal IX. Boráros-tér 6.

Telefon József 67 és 137—15.